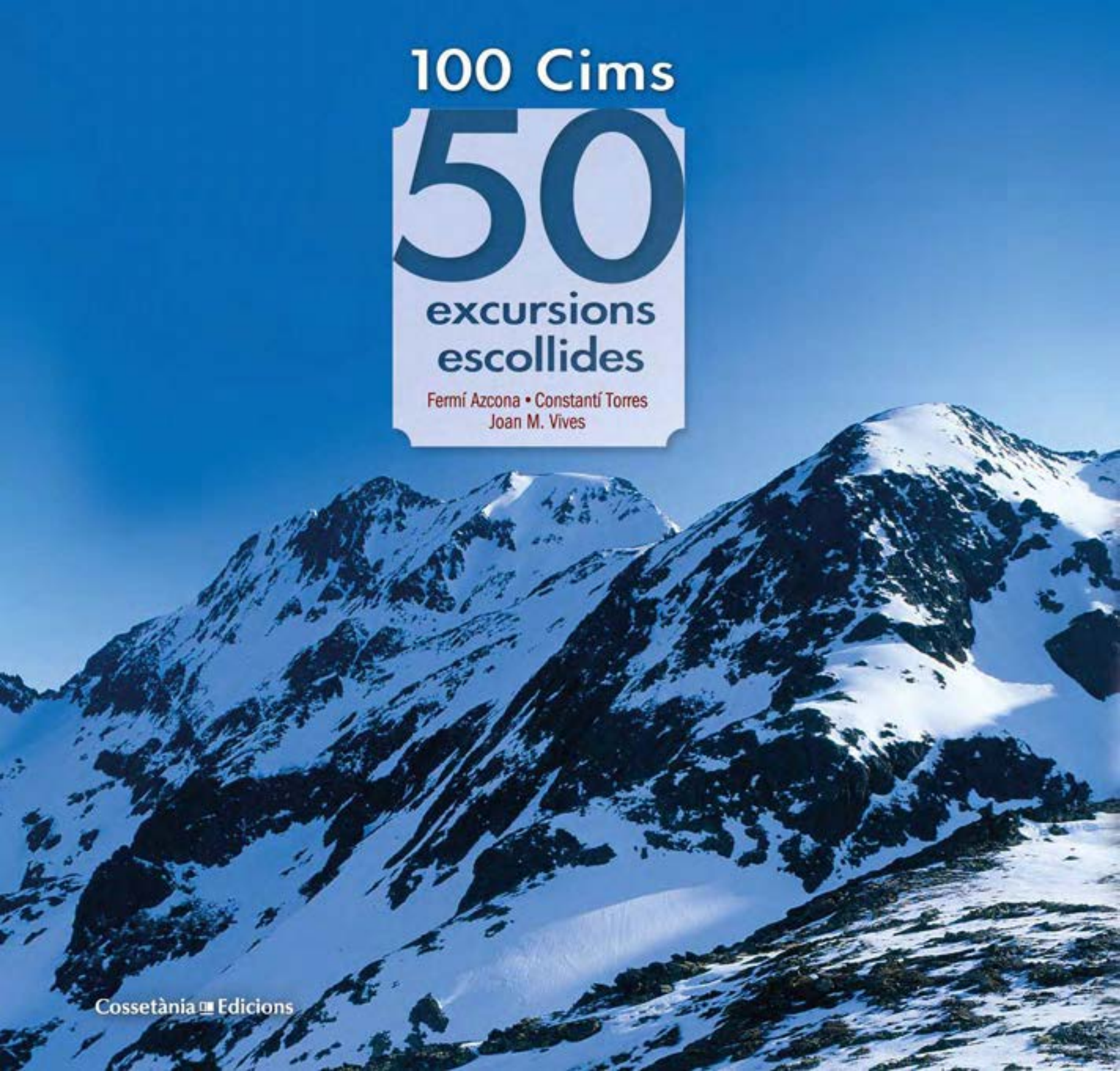

100 Cims

50

excursions escollides

Ferní Azcona • Constantí Torres
Joan M. Vives

• Col·lecció *Khroma* - 21 •

Catalunya
100 Cims
50 excursions escollides

FERMÍ AZCONA
CONSTANTÍ TORRES
JOAN M. VIVES

Cossetània
EDICIONS

100 Cims és un projecte impulsat per la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya (FEEC) i degudament registrat a l'Oficina Española de Patentes y Marcas amb el número de marca 3.102.382. La FEEC cedeix l'ús de la marca i imatge, amb caràcter temporal i exclusiu, per fer-ne ús en l'edició d'aquesta guia.

Primera edició: octubre del 2020

© del text: Fermí Azcona Vilatobà, Constantí Torres Bosch i Joan M. Vives Teixidó

© de les fotografies: els autors, excepte Òscar Argudo Medrano (pàgines 27, 39, 41, 45, 49, 53, 63, 65, 67, 71, 77, 81, 85, 91, 103, 109 i 117), Chopo García-Die (55), Joan Franquesa Gómez (95), Jordi Longàs Mayayo (19, 37, 69, 75, 83, 87 i 107), Marta Rosàs Segarra (13), Teresa Vilalta Coll (79) i Juan Manuel Borrero Ramírez (portada, Pica d'Estats)

© de l'edició:
9 Grup Editorial
Cossetània Edicions
C/ de la Violeta, 6 • 43800 Valls
Tel. 977 60 25 91
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

Disseny i composició: 3 x Tres

Impressió: Anfigraf

ISBN: 978-84-9034-978-6

DL T 690-2020

Índex

1. Castell
de Montgrí 18

6. La Morella 28

11. Creu
de Gurb 38

2. Castell de
Sant Miquel 20

7. Puig de
la Cabrafiga 30

12. Talaia
de Montmell..... 40

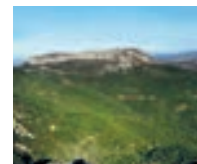
3. Castell
de Burriac.....22

8. Castell
Saverdera 32

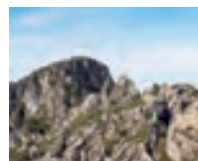
13. Mola de
Colldejou..... 42

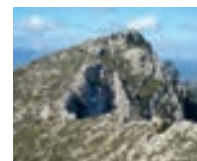
4. Punta de
Montmeneu 24

9. Molló
Puntaire 34

14. Xàquera o
Creu de Santos 44

5. Els Bessons.....26

10. Torreta
del Montsià.....36

15. Sant Sadurní
de Gallifa..... 46

16. Pala Alta 48

22. Puig
Neulós 60

28. Taga 72

17. Sant Miquel
de Montclar.....50

23. Bassegoda 62

29. Costa Pubilla
o Pla de Pujalts 74

18. Roques de Benet
(el Castell).....52

24. Caro..... 64

30. Cap de
Boumort.....76

19. Montcau 54

25. El Coscollet..... 66

31. Montcorbison...78

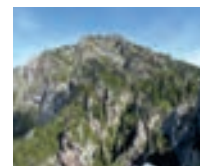
20. Montgròs.....56

26. Les Agudes 68

32. Penyes Altes 80

21. Roca
Corbatera 58

27. Pala
del Teller.....70

33. Cap de la
Gallina Pelada 82

34. Costabona 84

40. La Muga.....96

46. Puigpedrós.....108

35. Tuc deth
Pòrt de Vielha.....86

41. Mont-roig.....98

47. Gran Tuc
de Colomers 110

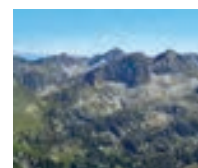
36. Vulturó 88

42. Maubèrme 100

48. Pic de
Peguera 112

37. Monturull 90

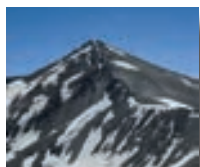
43. Montsent
de Pallars 102

49. Punta Alta 114

38. Pic de
Salòria.....92

44. Monteixo.....104

50. Pica d'Estats ... 116

39. Montardo 94

45. Puigmal.....106

Introducció

Catalunya és un país de muntanyes; potser no poden figurar entre les més altes de la Terra, perquè el nostre sostre és a la cota 3.143 metres del cim de la Pica d'Estats, però el fet és que la nostra geografia és molt accidentada. Els sectors plans són molt limitats i, en canvi, tenim muntanyes a totes les comarques.

Hem d'entendre que, quan parlem de "muntanya", ens referim a qualsevol elevació del terreny i és que el nostre idioma és molt ric per definir aquestes elevacions. Així, trobem diverses nomenclatures per definir-les: pic, puig, cim, tossa, mola, turó... que potser són les més freqüents, però també tenim pujols, bonys,

La creu del Montmell i, a la dreta, les restes del castell.

talaies... La denominació d'aquestes prominències ja ens parla, la majoria de vegades, de la categoria de la muntanya que tenim al davant. No obstant això, la importància de cada una de les muntanyes no és només la seva altitud o el seu aspecte físic, sinó que tenen altres punts d'interès.

Els cims, els punts culminants de les muntanyes, han estat petjats i utilitzats pels humans des de l'antigor. Ja fos pel sentit de protecció o per garantir la funció defensiva, es van buscar llocs elevats, com és el cas dels poblats ibèrics. Després, durant les diverses èpoques de la història, la part més alta de les muntanyes ha estat objecte de veneració; en són exemple els santuaris i les ermites, que potser així es troben més a prop del cel. No podem oblidar que hi ha relleus especials que fan les muntanyes molt atractives, com pot ser el cas del Pedraforca.

De fet, és la geologia, el tipus de roca el que fa que una muntanya sigui més o menys característica; així, tenim relleus arrodonits i suaus formats, bàsicament, per pissarres, i relleus més punxeguts quan estan configurats per roca granítica. És evident que, a més del tipus de roca, els plegaments i la erosió influeixen en el relleu.

A Catalunya, però, no hem d'oblidar que el mite de la natura salvatge no és del tot cert. Al nostre país, l'home ha colonitzat molts indrets i només queden verges alguns cims del Pirineu, que, a més, tampoc no tenien cap interès per a les pastures o altres activitats i, per tant, no calia anar-hi.

En els seus inicis, el moviment excursionista cercava el coneixement del país i els seus orígens. Més tard, quan es va començar a entendre com una activitat esportiva, es buscaven els cims més inaccessibles. Així, amb el temps, es va donar inici a una tasca de divulgació a través de les guies excursionistes i dels mapes, però, malgrat això, i després de més de 140 anys d'excursionisme i de l'aparició d'internet que permet divulgar les coses gairebé instantàniament, hi ha indrets que són poc o gens visitats.

El dia 1 de juliol de 2006, la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya (FEEC) va posar en marxa una iniciativa anomenada "100 Cims". En aquesta activitat es proposava als federats el repte de conèixer Catalunya tot practicant l'excursionisme. Inicialment, la llista constava de 175 cims representatius del territori

El pic de Salòria, sostre de l'Alt Urgell, presenta trams accidentats en la carena que l'uneix amb la Torre de Cabús.

català, Andorra i la Catalunya Nord. L'any 2013 aquesta llista es va ampliar, atès que es considerà que hi havia una certa desproporció entre les comarques; aleshores el resultat va ser una llista de 308 cims. Com en els seus inicis, el principal objectiu era donar a conèixer el país als participants i intentar que descobrissin noves raconades, sovint oblidades pel magnetisme que desperten els cims més mediàtics. No es tractava de fer una llista i anar eliminant els que ja s'havien completat; es tractava de conèixer, d'ampliar horitzons i descobrir que la nostra geografia té molts cims i indrets. Tradicionalment hi ha punts concrets que són molt visitats però ens oblidem que existeixen uns altres indrets que també són molt interessants; per tant, l'activitat permetia als federats descobrir altres sectors de Catalunya que no visitaven amb assiduitat o que, fins i tot, desconeixien. Els cims es van triar en funció de la seva història, pels seus trets físics o per qualsevol altre motiu que els fes característics.

Els autors del llibre que tens a les mans són membres del Comitè dels "100 Cims" de la FEEC als quals, un bon dia, Cossetània Edicions va proposar de fer una selecció de 50 cims de Catalunya. Escollir-ne 50, si tenim en compte que a Catalunya n'hi ha molts, és una tasca ben difícil. La tria s'ha fet entre els 308 que figuren al llistat dels "100 Cims". Els cims estan repartits per tot el territori, de manera que tots els relleus catalans hi són representants. En la tria d'aquests cims se n'han deixat de banda alguns molt coneguts i, per tant, molt freqüentats, perquè s'ha cregut convenient donar-ne a conèixer alguns que no ho són tant.

Els cims escollits tenen, com a característica principal, la seva panoràmica. Poder observar el paisatge des d'un cim és sempre un motiu de goig. De tota manera, també és cert que, a les muntanyes més baixes, el creixement de la vegetació pot fer que la panoràmica sigui més limitada, però els cims també tenen altres motius d'interès, com la seva història, les seves característiques físiques, la seva geologia... També s'ha valorat la distribució al territori, de manera que es pugui cobrir tot l'àmbit català.

Al llibre hi ha representats tots els sectors: el Pirineu —des de la Val d'Aran fins al mar—, el Prepirineu, la Serralada Transversal, els altiplans interiors, la Serralada Prelitoral i la Serralada Costa-

Des del Cap de la Gallina Pelada gaudim de molt bones vistes.

nera. Trobareu dos dels cims catalans que superen els 3.000 metres: la Pica d'Estats i la Punta Alta. Acompanyant aquests cims, al Pirineu més occidental tenim pics destacats com el Tuc deth Pòrt de Vielha, que s'eleva al damunt del camí que unia la Val d'Aran amb l'Alta Ribagorça. A la Val d'Aran hi ha el Montcorbison, un cim herbat però que puja de cop més de 1.000 m de desnivell des de Vielha. També s'han inclòs el voluminós Maubèrme i el característic Montardo, que enllaça amb el Parc Nacional d'Aigüestortes i Sant Maurici, on trobem el Gran Tuc de Colomers i el punxegut pic de Peguera, segurament el cim més difícil d'aquest recull, si es puja pel camí normal. Al sud del parc tenim el Montsent de Pallars, un cim visible i destacat perquè cap

al sud el Pirineu perd altura ràpidament. Vers l'est trobem el característic Mont-roig, pel seu color, i tallat per una evident canal; el Monteixo, escenari d'un quilòmetre vertical, i el pic de Salòria, de roca esquistosa, més arrodonit que els altres dos, però que es dreça imponent, a la vora de la frontera amb Andorra.

Al Pirineu oriental tenim cims més arrodonits, però encara molt alts: el Monturull, on domina el pedruscall; la Muga, un cim relativament poc visitat que es dreça al nord de la vall de la Llosa, de camí entre la Cerdanya i Andorra. El Puigpedrós i el Puigmal són dos cims que superen els 2.900 metres; el primer és una acumulació rocosa sobre una extensa peneplana i el segon té un gran volum i, segurament, és un dels més visitats de Catalu-

A la pàgina següent, el Montcorbison.

A sota, el cim del Costa Pubilla.

nya. Finalment, tenim el Costabona, el primer cim que, venint del mar, supera els 2.000 metres, i és de perfil molt punxegut. El Pirineu s'acosta al mar, i al massís de l'Albera, que supera per poc els 1.200 metres, hi ha el puig Neulós, amb una torre construïda per un pastor al segle XIX i ben afectat per la tramuntana, circumstància que es fa palesa en la vegetació.

Al Prepirineu dominen les serralades calcàries i això es nota als diversos cims que s'han escollit. La Pala del Teller és un dels punts culminants de la serra de Sant Gervàs, amb un vessant sud encinglerat, cosa que també passa amb el Coscollet; el Boumort és un

extens massís de formes arrodonides on hi ha algunes cingleres, entre la Noguera Pallaresa i el Segre, i que culmina amb relleus molt suaus, al Cap del Boumort. Una cosa semblant passa al Cadí on, a la cara nord, hi ha unes impressionants cingleres ratllades per canals que permeten ascensions hivernals; en canvi, al sud, la muntanya baixa molt suaument. Aquí tenim el Vulturó, el punt culminant. Més cap a l'est, i amb roca calcària i molt de bosc, podem gaudir del doble cim de Penyes Altes, entre el Berguedà i la Cerdanya. Més cap al sud, tenim el Cap de la Gallina Pelada, amb una impressionant paret sud. Acabem els cims superiors als

2.000 metres amb el que és, segurament, un dels més populars i freqüentats de Catalunya, el Taga, i un altre situat a l'altra banda del Freser, el cim de Costa Pubilla o Pla de Pujalts. Pel que fa a les muntanyes prepirinenques, acabem amb el Bassegoda, a la Garrotxa, un terreny calcari i accidentat. A l'extrem més oriental, tocant al mar, podrem ascendir al Castell Saverdera, que domina el monestir de Sant Pere de Rodes. També a la vora del mar tenim el petit massís del Montgrí, on hi ha un impressionant castell.

A la Serralada Prelitoral tindrem l'oportunitat de visitar el castell de Sant Miquel, al damunt de Girona, on hi ha una interessant mostra de les torres de telegrafia òptica; i al Montseny, una serralada prou popular, es proposa el cim de les Agudes, amb la interessant cresta dels Castellets. A Osona trobem el cim de la

Creu de Gurb, de modesta altitud, però un magnífic mirador de la plana. Ens anem acostant a la Serralada Costanera i Sant Sadurn de Noya, amb una bonica ermita romànica, ens porta a Sant Llorenç del Munt, on els conglomerats es mostren molt bé al cim del Montcau. A Montserrat, dels cims que es poden assolir a peu, s'ha triat el Montgròs, que fou motiu d'una crònica periodística quan es va assolir per primer cop al segle XIX. A tocar del mar trobem dos cims ben diferents pel seu tipus de roca i les seves característiques: el castell de Burriac, situat al cim d'un turó granític, i la Morella, punt culminant del massís arrodonit i calcari del Garraf.

Cap a l'interior del país podem ascendir a la Pala Alta, el punt culminant d'una serralada que domina les planes de Lleida; el Montmeneu, una de les poques elevacions que trobem al Segrià,

El Montgròs ocupa una posició força central dins del massís de Montserrat.

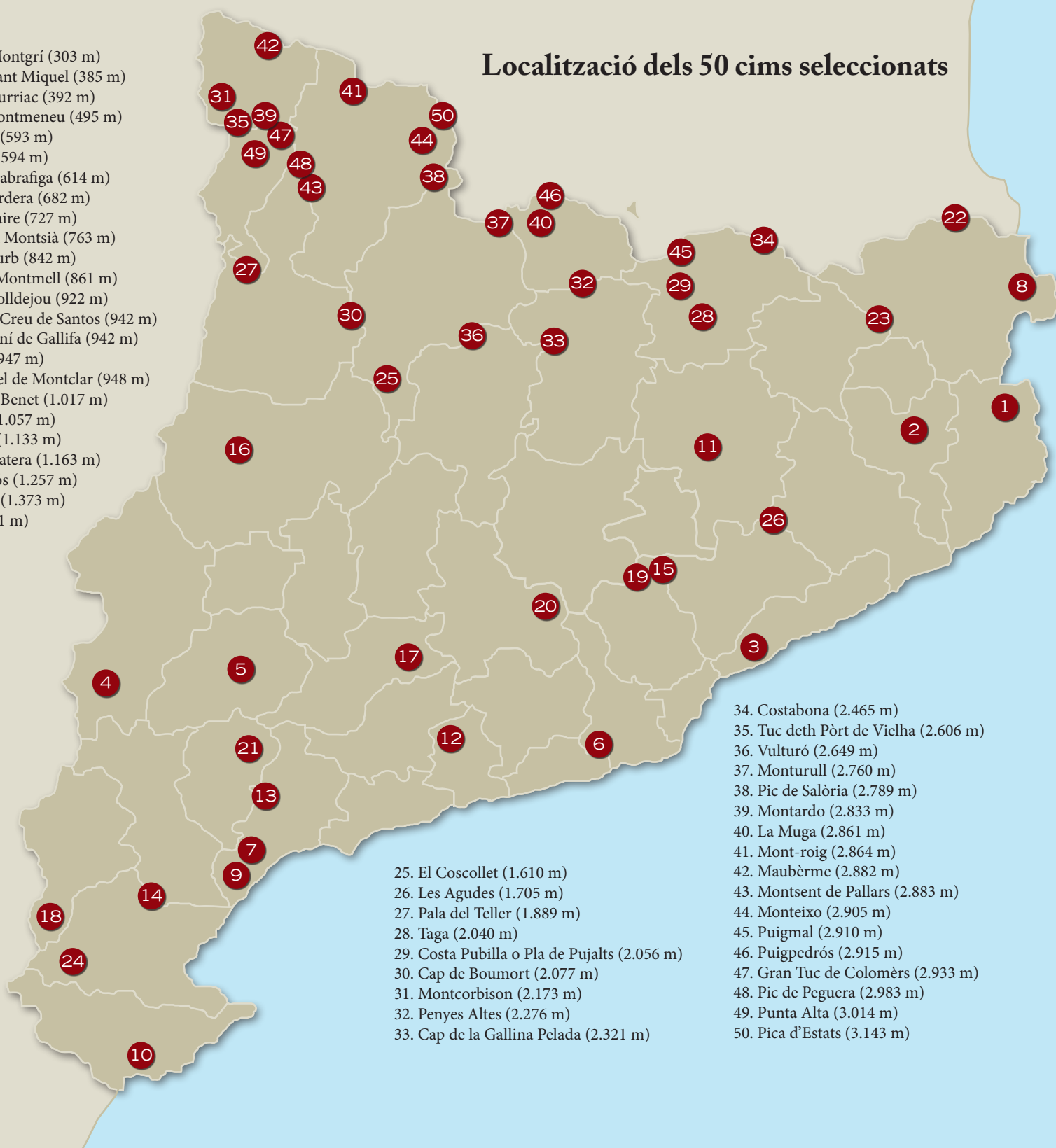
envoltat de camps de fruiters, i els Bessons, que domina les extensions d'olivera de les Garrigues i que ens porta a enllaçar amb les relleus situats més al sud. Sant Miquel de Montclar és un petit massís de conglomerat, amb una petita ermita, i encara més al sud hi tenim la Talaia del Montmell, una de les muntanyes que es veuen des de molts indrets de la Serralada Litoral. El puig de la Cabrafiga, el Molló Puntaire i la Mola de Colldejou són relleus calcaris ben característics i amb panoràmica sobre la costa. Més a l'interior, la serra de Montsant, que es caracteritza per les seves cingleres i barrancs, culmina a la Roca Corbatera. El cim de la Creu de Santos o Xàquera, a prop de l'antic balneari de Cardó, ens enllaça amb les muntanyes dels Ports, de les quals s'ha escollit

el punt culminant, el Caro, molt urbanitzat però amb itineraris prou interessants i amb una extensíssima panoràmica, i la impressionant mola rocosa de les Roques de Benet. I, per finalitzar aquest periple pels cims que s'inclouen en aquest recull, tenim la petita serralada del Montsià, on hi ha el cim de la Torreta.

La veritat és que tothom pot trobar a faltar algun cim en aquest recull, perquè és cert que tots els qui practiquem l'excursionisme tenim una muntanya a la qual professem una estimació especial, potser perquè va ser la primera que vam assolir, perquè és la que veiem des de casa o potser perquè va ser aquella muntanya que ens va ensenyar el camí més bonic que hi ha des de la plana fins al cim. Per sort, hi ha moltes muntanyes!

Localització dels 50 cims seleccionats

1. Castell de Montgrí (303 m)
2. Castell de Sant Miquel (385 m)
3. Castell de Burriac (392 m)
4. Punta de Montmeneu (495 m)
5. Els Bessons (593 m)
6. La Morella (594 m)
7. Puig de la Cabrafiga (614 m)
8. Castell Saverdera (682 m)
9. Molló Puntaire (727 m)
10. Torreta del Montsià (763 m)
11. Creu de Gurb (842 m)
12. Talaia del Montmell (861 m)
13. Mola de Colldejou (922 m)
14. Xàquera o Creu de Santos (942 m)
15. Sant Sadurní de Gallifa (942 m)
16. Pala Alta (947 m)
17. Sant Miquel de Montclar (948 m)
18. Roques de Benet (1.017 m)
19. Montcau (1.057 m)
20. Montgròs (1.133 m)
21. Roca Corbatera (1.163 m)
22. Puig Neulós (1.257 m)
23. Bassegoda (1.373 m)
24. Caro (1.441 m)

25. El Coscollet (1.610 m)
26. Les Agudes (1.705 m)
27. Pala del Teller (1.889 m)
28. Taga (2.040 m)
29. Costa Pubilla o Pla de Pujalts (2.056 m)
30. Cap de Boumort (2.077 m)
31. Montcorbison (2.173 m)
32. Penyes Altes (2.276 m)
33. Cap de la Gallina Pelada (2.321 m)

34. Costabona (2.465 m)
35. Tuc deth Pòrt de Vielha (2.606 m)
36. Vulturó (2.649 m)
37. Monturull (2.760 m)
38. Pic de Salòria (2.789 m)
39. Montardo (2.833 m)
40. La Muga (2.861 m)
41. Mont-roig (2.864 m)
42. Maubèrme (2.882 m)
43. Montsent de Pallars (2.883 m)
44. Monteixo (2.905 m)
45. Puigmal (2.910 m)
46. Puigpedrós (2.915 m)
47. Gran Tuc de Colomèrs (2.933 m)
48. Pic de Peguera (2.983 m)
49. Punta Alta (3.014 m)
50. Pica d'Estats (3.143 m)

Els 50 cims

Castell de Montgrí

303 m

DADES PRÀCTIQUES

Punt d'inici: Bellcaire d'Empordà (al rec del Molí).

Desnivell: +540 m.

Temps: 3 h 35'.

Dificultat: Baixa-mitjana. Trams de camí rocós.

El castell de Montgrí és, de fet, un castell inacabat. Va ser construït a finals del segle XIII per ordre del rei Jaume II. És de planta quadrada i destaca al capdamunt de la muntanya, calcària i àrida, que contrasta amb la plana de l'Empordà. L'excursió proposa el recorregut de les carenes que envolten la vall de Santa Caterina.

ITINERARI: prenem el carrer del Molí, que surt a la carretera; abans de trobar-la, passem un petit espai sense urbanitzar i, a l'altra banda, prenem una pista. Deixem un camí a l'esquerra i, una mica més enllà, arribem a un encreuament de pistes. Girem cap a la dreta i planegem entre camps. En una altra cruïlla girem a l'esquerra i només seguim uns metres de pista, perquè la deixem per prendre un camí ample que trobem a la dreta. Pugem

per un terreny de matolls i voregem la part alta d'una pedrera. El corriol tira amunt per un ample llom arrodonit. La pujada es va suavitzant i la carena es fa més marcada. Passem un bony i, més enllà, arribem al cim de la Muntanya d'Ullà; des d'aquí, tenim al davant la gran mola on hi ha el castell i la vall de Santa Caterina als nostres peus.

Una baixada rocosa ens duu al coll de Santa Caterina, amb una creu en un gros pedró; aquí enllacem amb el camí que puja de Torroella (GR 92). Pugem per un ampli camí amb llaçades; passem per una pedrera, d'on es va extreure pedra per edificar el castell, i, més enllà, ja sortim a l'ampli i panoràmic cim on hi ha el castell.

Marxem del castell en direcció nord. Ben aviat, el camí entra en un sector on fa una forta baixada. Ens situem al coll d'en Garrigàs. Remuntem la carena, que esdevé molt ampla i planera; passem pel Montplà. El camí s'adreça cap al nord; deixem una caseta i el GR a la dreta. Al final de la baixada, pugem uns pocs metres per passar el puig Rodó. Tornem a baixar i ens situem al coll del Puig, on hi ha una barraca de pedra seca. Tot seguint la carena, passem una elevació i, tot seguit, el puig Roig. Arribem al puig de Romanyac, on iniciem el descens fins a desembocar a una pista. Passem entre antics camps, on veiem els marges de pedra seca.

En un indret força descarnat, deixem uns viaranyos a la dreta i baixem fins a un encreuament. A l'esquerra tenim una casa; tirem endavant

i prenem un camí ample que marxa cap a l'esquerra i surt a una pista. Més endavant trobem un grup de cases a la dreta.

La pista gira a l'esquerra i desemboquem al camí dels Escalancs; tirem cap a l'esquerra, però, una mica més endavant, agafem el carrer de l'Ovel·leria, que ens fa sortir a la carretera; la travessem i arribem al punt d'inici de l'excursió.

